

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (C. Valah)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (L. Pruteanu, I. Țurcan, I. Cotruță)

ÎNCHEIERE

03 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Stela Pocopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de Morari Viorel,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Morari Viorel împotriva lui Borș Igor, intervenienți accesorii SRL „Privesc.eu” și SRL „Bright Communications” cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale,

împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 17 martie 2021, Morari Viorel a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Borș Igor, intervenienți accesorii SRL „Privesc.eu” și SRL „Bright Communications”, prin care a solicitat: constatarea lezării onoarei, demnității și reputației profesionale prin afirmațiile pârâtului expuse în cadrul conferinței de presă din 21.01.2021, difuzate pe portalul privesc.eu și realitatealive.md, referitoare la persoana reclamantului că ar fi comis infracțiuni grave și ar fi vrut să deposedeze pârâtul de afacerea pe care o deține; obligarea pârâtului să dezmință public, personal, în cadrul unei conferințe de presă, informațiile defăimătoare cu privire la persoana reclamantului, prin comunicarea publicului că: „Eu Igor Borș, declar că am mințit atunci când am făcut pe data de 21 ianuarie 2021 în cadrul Conferinței de presă cu tema „Cum a fost fabricat dosarul VENTO” organizată de mine și avocatul meu, declarații cu privire la faptul că la indicația dlui Viorel Morari a fost fabricat dosarul VENTO și precum că dl. Viorel Morari ar fi vrut să mă deposedeze de afacere. Aceste declarații nu corespund adevărului”; încasarea de la pârât în beneficiul reclamantului a prejudiciului moral cauzat prin lezarea onoarei, demnității și reputației profesionale în mărime de 50 000 de lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 21.01.2021 a fost susținută o Conferință de presă organizată de pârât și avocatul său Munteanu Victor cu tema „Cum a fost fabricat dosarul VENTO”, care poate fi vizionată prin accesarea următoarelor link-uri:

1) <https://www.privesc.eu/Arhiva/93516/Conferinta-de-presa-organizata-de-coproprietarul-retelei-de-benzinarii-Vento--Igor-Bors--si-avocatul-Victor->

Munteanu-cu-tema--Cum-a-fost-fabricat-dos (publicat pe: nokta.md; www.zdg.md și difuzat pe: agora.md; vox.publika.md; unimedia.info; nokta.md; www.infotag.md; diez.md; www.independentaromana.ro; www.publika.md; evenimentul.md; www.interlic.md; ru.diez.md; www.zdg.md);

2) <https://realitatealive.md/conferin-a-co-proprietarului-rețelei-de-benzinarii-vento-igor-bor-i-avocatului-victor-munteanu-cum-a-fost-fabricat-dosarul-vento---120027.html>.

În cadrul acestei conferințe pârâtul a răspândit cu rea-credință relatări false învinuind reclamantul de comiterea unor infracțiuni grave pe care reclamantul le consideră calomnioase și care nu au substrat factologic suficient.

Astfel, pârâtul a efectuat o serie de afirmații, printre care și unele care vizează direct persoana reclamantului, și anume: „, ...это произошло уже после чего меня освободили, у меня была встреча с господином Плахотнюком, где он меня спросил: Как вы думаете кто хотел отобрать у вас этот бизнес? Вопрос был поставлен так как в медиі была статья где указано о том что мы свой бизнес отдали. И там в той информации было что якобы наш бизнес забрали близкие люди Демократической партии. На что я ответил что, я не знаю кто кому это нужно, но я знаю точно что это знает тот человек который сказал вам о нашей связи с господином Платоном, он незамедлительно мне сказал что это был Виорел Морарь. ... Все это время Виорел Морарь говорит в прямом эфире на телевидениях о том что есть акт Налоговой инспекции, я хочу сказать что он врет, так как не в одном акте Налоговой инспекции нету моего имени фамилии, так же нет ни каких улик или свидетельских показаний прямых или косвенных в которых фигурировало мое имя, акты были заделаны в ноябре 2019 года ... в один день когда меня в очередной раз повезли в Буюканский суд на продление срока, в коридоре я спросил Статного - ты же понимаешь в этом деле ничего нет, зачем вы это делаете? Он сказал, что я человек маленький и от меня ничего не зависит, все вопросы нужно решать наверху. ... такой человек как Морарь любого посадит, они сажают людей невинных и им за это ничего не будет ... в нашем деле господин Морарь был везде, каждый день ...”.

Declarațiile pârâtului au fost preluate și difuzate direct de site-urile de știri: www.privesceu.com; www.realitatealive.md.

Conform legislației, suplimentar la circumstanțele pe care își întemeiază pretențiile reclamantul urmează să indice: 1. dacă informația îl vizează; 2. dacă informația a fost răspândită de pârât; 3. dacă informația comportă caracter defăimător; 4. dacă informația se bazează pe fapte în esență false; 5. dacă este sau nu persoană publică în sensul Legii nr.64 din 23.04.2010 și dacă informația se referă la calitatea lui de persoană publică; 6. dacă informația se referă la o chestiune de interes public; 7. dacă a fost respectată procedura prealabilă; 8. dacă informația defăimătoare a cauzat prejudicii morale și materiale și care este întinderea reală a acestor prejudicii; 9. alte circumstanțe relevante pentru examinarea cauzei.

Toate afirmațiile pârâtului sunt false și lezează onoarea, demnitatea, reputația profesională a reclamantului. Un asemenea mod de exprimare constituie o ingerință nejustificată în viața privată și profesională a reclamantului, deoarece antrenează consecințe negative asupra imaginii reclamantului, afectându-i onoarea și demnitatea prin denigrarea în fața colegilor, în familie și în fața cetățenilor Republicii Moldova.

Prin acuzațiile din cadrul conferinței de presă cu titlul sugestiv, pârâtul a

încălcător deliberat toate cele 3 condiții enumerate la art.12 din Legea nr.64 din 23.04.2010.

La 09.02.2021, reclamantul a expediat pârâtului cerere prealabilă, fiind recepționată la 22.02.2021, prin care s-a solicitat dezmințirea afirmațiilor defăimătoare, însă a rămas fără examinare și răspuns. Temeinicia solicitărilor expuse în cererea prealabilă și în prezenta acțiune este susținută de faptul că toate declarațiile din cadrul conferinței de presă din 21.01.2021, în partea ce vizează persoana reclamantului, sunt totalmente false și lezează demnitatea, onoarea și reputația profesională a reclamantului, sunt valori supreme protejate de legislația națională și internațională.

Reclamantul consideră că pârâtul a lansat informații cu caracter acuzator fals, deoarece nu deține și nu a prezentat nici o probă în susținerea informațiilor în cauză nici la momentul expunerii acestora, în cadrul conferinței din 21.01.2021, nici ulterior. Faptele despre care pârâtul a relevat la conferința de presă din 21.01.2021, sunt mincinoase, lipsite de substrat factologic, ceea ce poate fi ușor verificat prin efectuarea solicitărilor de rigoare la autoritățile corespunzătoare, care dețin aceste informații. Astfel, este cert faptul că prin difuzarea unor informații reprobabile cu privire la persoana reclamantului, fără a respecta cerințele art.12 alin.(4) din Legea nr.64 din 23.04.2010, a avut loc afectarea negativă a imaginii reclamantului în calitatea de persoană particulară.

Reclamantul menționează că la data răspândirii informației defăimătoare și utilizării injuriilor în adresa sa nu avea statutul de persoană publică în sensul Legii nr.64 din 23.04.2010, deoarece era suspendat din funcție (Ordinul nr.42-p din 11.01.2020) și informația defăimătoare nu se referă la calitatea reclamantului de persoană publică.

Persoanele care exercită funcții publice pot fi supuse criticii, iar acțiunile lor verificării din partea mass-mediei, în ceea ce privește modul în care și-au exercitat sau își exercită atribuțiile, în măsura în care acest lucru este necesar pentru a asigura transparența și exercitarea responsabilă a atribuțiilor lor (art.9 alin.(4) Legea nr.64 din 23.04.2010). Prin defăimările expuse de pârât au fost generate în consecință condamnarea morală a reclamantului de opinia publică, inclusiv prin distorsionarea imaginii reclamantului în conștiința societății.

Prin defăimare reclamantului i-au fost cauzate suferințe psihice de gravitate considerabilă, deoarece a fost lezată onoarea, demnitatea și reputația profesională, pentru crearea cărora reclamantul a muncit mulți ani în calitate de persoană cu funcții de demnitate publică pe care le-a deținut.

În calitate de persoană privată a avut de suferit moral, deoarece imaginea reclamantului a fost lezată și în fața colegilor, rudelor, persoanelor cu care are relații interpersonale, nelegate de funcția pe care o ocupă. Gradul de răspândire a afirmațiilor este extrem de larg, portalurile care au difuzat declarațiile pârâtului au fost accesate nelimitat de public, de asemenea, acestea au constituit și subiecte de știri la mai multe posturi naționale de televiziune.

Înregistrarea video a acestei conferințe în continuare este accesibilă tuturor via Internet, ceea ce în continuare provoacă suferințe psihice reclamantului. Din cauza acestor informații are emoții de fiecare dată când are întrevederi oficiale, dar și neoficiale, cu persoane străine, deoarece permanent are senzația că interlocutorii îl privesc cu suspiciune. Această situație are și un impact asupra relațiilor cu prietenii, cunoștințele dar și în familie, fiind obligat să explice tuturor că declarațiile sale sunt

neadevăruri. Prin declarațiile din 21.01.2021, pârâtul a depășit limitele admise pentru exprimarea unei opinii critice, deoarece nu a prezentat probe suficiente și pertinente. Există limite la dreptul de a răspândi informații publicului și trebuie să fie instituită o balanță între acest drept și drepturile celor afectați. Chiar și atunci când o declarație constituie o judecată de valoare, proporționalitatea unei imixțiuni poate depinde de faptul dacă există o bază faptică suficientă pentru declarația respectivă.

Menționează, că la stabilirea cuantumului despăgubirilor, instanța de judecată trebuie să țină cont de faptul că suma bănească acordată trebuie să contribuie la micșorarea, atenuarea reacțiilor psihice negative ale păgubitului și are ca scop ușurarea eforturilor lui suplimentare îndreptate spre normalizarea organizării vieții în viitor.

Astfel, reclamantul invocă suplimentar argumentarea criteriilor în scopul justificării mărimii prejudiciului moral și anume: sfera de răspândire a informațiilor defăimătoare – reclamantul a fost defăimat în direct în cadrul unei conferințe de presă transmisă de doua site-uri de știri: www.privesc.eu; www.realitatealive.md, care ulterior au fost difuzate de alte agenții de presă.

Respectiv, proporționalitatea între acordarea despăgubirilor și gradul în care reputația a fost lezată trebuie să fie echitabilă, ținându-se cont de faptul că imaginea reclamantului a fost grav afectată prin declarațiile false a pârâtului, inclusiv fără a fi respectat dreptul la prezumția nevinovăției, fiindu-i grav lezată onoarea și demnitatea.

Gradul de vinovăție al autorului prejudiciului se manifestă prin intenție directă, pârâtul conștientizând caracterul răspândirii relatărilor false, a dorit să le exprime, lezând astfel onoarea și demnitatea reclamantului. Mai mult, din partea pârâtului nu au fost întreprinse acțiuni orientate spre dezmințirea informațiilor răspândite.

În ce privește măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate, reclamantul menționează că simpla dezmințire a celor relatate nu va atenua efectele faptei ilicite a autorului prejudiciului. Reclamantul va avea o satisfacție sporită dacă pârâtul va suporta unele consecințe negative cu caracter patrimonial. Prin aceasta reclamantul speră că se va realiza una din funcțiile de bază ale răspunderii civile funcția preventiv-educativă, în sensul că prin compensarea prin echivalent bănesc a prejudiciului moral, pârâtul în viitor se va abține de la exprimarea relatărilor false și denigratoare în adresa reclamantului.

Referitor la dezmințirea relatărilor false până la pronunțarea hotărârii judecătorești, reclamantul menționează că pârâtul nu a dezmințit relăturile false sub nici o formă până la adresarea cu prezenta acțiune în judecată și există premise rezonabile care determină reclamantul să creadă că nici până la pronunțarea hotărârii nu o va face.

Prin hotărârea din 15 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Morari Viorel împotriva lui Borș Igor, intervenienți accesorii SRL „Privesc.eu” și SRL „Bright Communications” cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

Prin decizia din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Morari Viorel, cu menținerea hotărârii din 15 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a notat că, prin afirmațiile expuse în

cadrul conferinței de presă, intimatul Borș Igor nu a indicat în concret implicarea lui Morari Viorel în dosarul penal vizat. După cum se atestă, pîrîtul doar a reprodus anumite informații obținute de la alte persoane, însă, careva afirmații concrete referitor la faptul că reclamantul ar fi fabricat dosarul VENTO, pîrîtul nu a enunțat. Declarațiile lui Borș Igor sunt doar opinii și concluzii, fără a face o constatare faptică ca un lucru dovedit și fără a-l învinui direct pe Morari Viorel.

Prin urmare, instanța ierarhic inferioară a apreciat netemeinicia acțiunii reieșind și din faptul că declarațiile expuse de către intimat, vizează activitatea apelantului Morari Viorel în perioada deținerii funcției de procuror șef al Procuraturii Anticorupție și în cadrul unor dezbateri de maxim interes general pentru societate și cu întemeierea lor pe un substrat factologic esențial.

Cu referire la noțiunile indicate în Legea privind libertatea de exprimare, instanța de apel conchide că apelantul/reclamant este o persoană publică, iar declarațiile date în cadrul conferinței de presă din 21 ianuarie 2021 organizată de Igor Borș, sunt unele de interes public, iar limitele criticii acceptabile la adresa persoanelor care ocupă funcții publice sînt mai largi decît pentru persoanele particulare. Afirmațiile expuse de intimat vizau una din cele mai importante figuri în sectorul justiției din Republica Moldova, Morari Viorel deținând funcția de procuror-șef al Procuraturii Anticorupție, avînd statut de demnitate publică și prezentînd un interes sporit pentru societate.

Instanța de apel a apreciat ca fiind justă soluția primei instanțe și consideră că cererea de apel este neîntemeiată, or, informațiile difuzate au fost expuse în contextul unor dezbateri de interes public, și anume în cadrul conferinței de presă organizată de Borș Igor, cu referire la dosarul penal în care a fost vizat, care în sensul art. 2 al Legii cu privire la libertatea de exprimare, reflectă interesul societății față de examinarea cauzelor în justiție care, în mod normal, trezește interesul societății.

În final, instanța ierarhic inferioară a concluzionat că, în modul formulat și în contextul respectiv, nu sunt extrem de exagerate și se încadrează în limita admisibilă a criticilor și expunerilor față de o persoană publică și activitatea acesteia, ținînd cont de faptul că Morari Viorel, la momentul de referință deținea funcția de procuror-șef al Procuraturii Anticorupție. Or, intimatul Borș Igor și-a exercitat un drept prevăzut de Constituție și anume dreptul la libera exprimare, respectiv, onoarea, demnitatea și reputația profesională a apelantului nu au fost prejudiciate prin informațiile difuzate.

La 05 aprilie 2023, Morari Viorel a declarat recurs împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi decizii privind admiterea integrală a acțiunii.

În motivarea recursului și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, reiterînd circumstanțele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel (f.d. 119-125).

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 29 noiembrie 2022.

La materialele cauzei nu se atestă dovada expedierii și recepționării de către recurent a copiei deciziei motivate 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursul declarat de Morari Viorel, la 05 aprilie 2023, se consideră depus în termenul stabilit de lege.

Curtea Supremă de Justiție, la 11 mai 2023, a expediat în adresa intimaților copia recursului declarat de Morari Viorel, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire și avizul de recepție, anexate la materialele dosarului (f.d. 130). Însă, până în prezent intimații nu și-au valorificat acest drept.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Morari Viorel a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă,

instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Morari Viorel, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270 și 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Morari Viorel.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Pocopciuc

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc